

73486

11—

ZAKONI IN UREDBE

XI. ZVEZEK

Ustava

kraljevine Jugoslavije

Zakon

o izpremembah in dopolnitvah
v zakonu o nazivu in razdelitvi
kraljevine na upravna območja

V Ljubljani 1931

Založila in natisnila tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani

V založbi tiskarne Merkur v Ljubljani

so izšle sledeče knjige:

Zakoni in uredbe:

- I. zvezek: Zakon o nelojalni konkurenci
broš. Din 6'—
- II. zvezek: Pravilnik o pomožnem osebju drž.
prometnih ustanov v resortu ministrstva
za promet
broš. Din 8'—
- III. zvezek: Zakon o javnih beležnikih (no-
tarjih)
broš. Din 12'—
- IV. zvezek: Zakon o glavni kontroli
broš. Din 10'—
- V. zvezek: Zakon o občnem upravnem po-
stopku in zakon o banski upravi
broš. Din 20'—, vez. Din 25'—
- VI. zvezek: Uredba, s katero se določa tarifa o
nagradah javnih notarjev. — Pravilnik
za izvršitev zakona o javnih notarjih. —
Zakon o izpremembah in dopolnitvi § 244.
zakona o javnih notarjih. — Uredba o
številu in sedežih javnih notarjev
broš. Din 18'—, vez. Din 25'—
- VII. zvezek: Zakon o uradnikih
broš. Din 18'—
- VIII. zvezek: Pravilnik o poslovanju krajevnih
(mestnih) kontrol in komisarjev za iz-
redne preglede
broš. Din 12'—
- IX. zvezek: Zakon o državnem prometnem
osebju
broš. Din 14'—
- X. zvezek: Pravilnik za voditev zemljiških
knjig
broš. Din 14'—
- XI. zvezek: A. Ustava kraljevine Jugoslavije. —
B. Zakon o izpremembah in dopolnitvah
v zakonu o nazivu in razdelitvi kralje-
vine na upravna območja
broš. Din 8'—

Sledijo nadaljnji zvezki.

Ob naročilu je poslati denar naprej in za odpravo
in poštino še po 1 Din za izvod.

J. P.

Zakoni in uredbe

Ustava kraljevine Jugoslavije

Zakon o izpremembah in dopolnitvah v zakonu o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja

V Ljubljani 1931

Založila in natisnila tiskarna Merkur v Ljubljani
(Predstavnik tiskarne O. Mihálek)

73486

03009384

Vsebina:

A. Ustava kraljevine Jugoslavije.

I. o d d e l e k.

	Stran
Obče odredbe	1

II. o d d e l e k.

Osnovne državljanske pravice in dolžnosti	2
---	---

III. o d d e l e k.

Socialne in ekonomske odredbe	6
---	---

IV. o d d e l e k.

Državna oblast	7
--------------------------	---

V. o d d e l e k.

Kralj	7
-----------------	---

VI. o d d e l e k.

Namestništvo	11
------------------------	----

VII. o d d e l e k.

Narodno predstavništvo	13
----------------------------------	----

Senat	13
-----------------	----

Narodna skupščina	14
-----------------------------	----

VIII. o d d e l e k.

Upravna oblast	20
--------------------------	----

Samouprava	26
----------------------	----

IX. o d d e l e k.

Sodna oblast	Stran 28
------------------------	-------------

X. o d d e l e k.

Državno gospodarstvo	29
--------------------------------	----

XI. o d d e l e k.

Vojska	31
------------------	----

XII. o d d e l e k.

Izpremembe v ustavi	32
Prehodne naredbe	34
Končne odredbe	34

B. Zakon o izpremembah in dopolnitvah v zakonu o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja	35
--	-----------

Mi

ALEKSANDER I.,

po milosti božji in narodni volji kralj Jugoslavije,

predpisujemo in proglašamo

ustavo kraljevine Jugoslavije,*

ki se glasi:

I. o d d e l e k.

Obče odredbe.

Člen 1.

Kraljevina Jugoslavija je nasledna in ustavna monarhija.

Člen 2.

Grb kraljevine je dvoglav bel orel v poletu, na rdečem ščitu. Vrhu obeh glav dvoglavega belega orla stoji krona kraljevine. Na prsih ima orel ščit, na katerem so: bel križ na rdečem ščitu s po enim ognjilom v vsakem kraku, poleg tega ščit s 25 izmenoma rdečimi in srebrnimi polji, pod tema moder ščit s tremi šesterokrakimi zvezdami in bel polumesec.

Državna zastava je modro-belo-rdeča v vodoravni legi proti navpičnemu drogu.

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 3. septembra 1931., št. 200 in pril. z dne 9. septembra 1931., št. 207/LXVI—427. — »Službeni list kraljevske banške uprave Dravske banovine« št. 338/53 iz l. 1931.

Člen 3.

Službeni jezik kraljevine je srbsko - hrvatsko - slovenski.

II. o d d e l e k.

Osnovne državljanske pravice in dolžnosti.

Člen 4.

Državljanstvo je v vsej kraljevini eno. Vsi državljani so pred zakonom enaki. Vsi uživajo enako zaščito oblastev.

Ne priznavajo se plemstvo, ne naslovi, ne kakršnakoli predstva po rojstvu.

Člen 5.

Osebna svoboda je zajamčena.

Nihče ne sme biti klican na odgovor, niti biti pritorjen niti mu ne sme drugače nihče odvzeti svobode, razen v primerih, ki jih je določil zakon.

Nezakoniti odvzem svobode je kazniv.

Člen 6.

Nikogar ne sme soditi nepristojno sodišče.

Člen 7.

Nihče ne sme biti obsojen, dokler ni pristojno zaslišan ali na zakonit način pozvan, da se brani.

Člen 8.

Kazen se sme ustanoviti samo z zakonom in uporabiti edino na dejanja, o katerih je zakon vnaprej rekel, da se kaznujejo s to kaznijo.

Člen 9.

Noben državljan se ne sme izgnati iz države. Ne sme se v državi pregnati iz enega kraja v drugega, niti zatočiti v enem kraju, razen v primerih, ki jih je zakon izrečno določil.

Nihče se ne sme nikakor in nikoli pregnati iz kraja, kamor je pristojen, brez sodne razsodbe.

Člen 10.

Stanovanje je nedoteklivo.

Oblastvo ne sme podjeti nobenega raziskovanja, ne pregledovanja v stanovanju državljanovem, razen v primerih, ki jih je določil zakon, in na način, ki ga je predpisal zakon.

Nezakonito kršenje stanovanja je kaznivo.

Člen 11.

Svoboda vere in vesti je zajamčena. Usvojena veroizpovedanja so enakopravna pred zakonom ter smejo svoj verozakon javno izvrševati.

Uživanje državljanskih in političnih pravic je nevisno od veroizpovedanja. Nihče se ne more oprostiti svojih državljanskih in vojaških dolžnosti in obveznosti, sklicevaje se na predpise svoje vere.

Vere se smejo priznati samo z zakonom. Usvojene in priznane vere urejajo samostojno svoje notranje verske posle ter upravljajo svoje ustanove in fonde v mejah zakona.

Nihče ni dolžan javno izpovedovati svojega verskega prepričanja. Nihče ni dolžan sodelovati pri verozakonskih dejanjih, svečanostih, obredih in vajah, razen ob državnih praznikih in svečanostih, in kolikor to odredi zakon za osebe, ki so podložne očetovski, varstveni in vojaški oblasti.

Usvojene in priznane vere smejo vzdrževati zveze s svojimi vrhovnimi verskimi poglavarji tudi izven dr-

žavnih mej, kolikor to zahtevajo duhovni predpisi posameznih veroizpovedanj. Način, kako se vzdržujejo te zveze, se uredi z zakonom.

Kolikor so v državnem proračunu določeni za verozakonske svrhe izdatki, se morajo deliti med posamezna usvojena in priznana veroizpovedanja sorazmerno s številom njih vernikov in z dejanski dokazano potrebo.

Svoje duhovne oblasti ne smejo verski predstavniki pri bogoslužju ali s sestavki verskega značaja ali drugače pri izvrševanju svoje službene dolžnosti uporabljati v strankarske namene.

Prav tako ni nikomur dovoljeno, vršiti v molilnicah ali ob verskih shodih in manifestacijah vobče kakršnokoli politično agitacijo.

Člen 12.

Vsakdo sme izražati v mejah zakona svoje mnenje z besedo, živo ali pisano, s slikami in drugimi prikladnimi sredstvi.

Člen 13.

Državljeni imajo pravico združevanja, zborovanja in dogovarjanja v mejah zakona. Ne sme pa biti združevanja na verski ali plemenski ali pokrajinski osnovi za strankarsko-politične namene niti za namene telesne vzgoje.

Na zborovanja ne sme nihče prihajati oborožen.

Člen 14.

Državljeni imajo pravico prošnje. Prošnje sme podpisati eden ali več državljanov kakor tudi vse pravne osebe. Prošnje se smejo vlagati pri vseh oblastvih brez razlike.

Člen 15.

Znanost in umetnost sta svobodni.

Člen 16

Razen državnih javnih šol smejo biti tudi zasebne šole v mejah zakona.

Osnovni pouk je obvezen. Na državnih osnovnih šolah je pouk brezplačen.

Vse šole morajo dajati moralno vzgojo in razvijati državljansko zavest v duhu narodnega edinstva in verske strpljivosti.

Vse naprave za izobrazbo so pod državnim nadzorstvom.

Člen 17.

Nekršljiva je tajnost pisem, telegrafskih in telefonskih poročil, razen ob kazenski preiskavi, mobilizaciji ali vojni.

Vsi oni, ki prekršijo tajnost pisem, telegrafskih in telefonskih poročil, se kaznujejo po zakonu.

Člen 18.

Vsak državljan ima pravico, neposredno in brez čigarkoli odobritve tožiti pri sodišču državne in samoupravne organe za kāzniva dejanja, ki bi jih učinili zoper njega v službenem opravilu.

Za ministre, sodnike in vojake pod zastavo veljajo posebne odredbe.

Za škode, ki jih učinijo državljanom državni ali samoupravni organi z nezakonitim ali nepravilnim izvrševanjem službe, odgovarjata pred rednim sodiščem uslužbenec kot storilec in država ali samoupravno telo.

Člen 19.

Vsa mesta v vseh strokah državne službe so ob zakonitih pogojih enako dostopna vsem državljanom.

Člen 20.

Vsak državljan uživa zaščito države v tujih državah. Vsakemu državljanu je dovoljeno, izstopiti iz državljanstva, ko je izpolnil svoje obveznosti proti državi. Izročanje lastnih državljanov je prepovedano.

III. o d d e l e k.

Socialne in ekonomske odredbe.

Člen 21.

Zakon (brak), rodbina in otroci so pod zaščito države.

Člen 22.

Lastnina je zajamčena.

Vsebino in obseg lastninske pravice določa zakon.

Razlastitev privatne lastnine v občo korist je dopuščena po zakonu proti pravični odškodnini.

Člen 23.

Svoboda dela in svoboda sklepati pogodbe v gospodarskih odnošajih se priznava.

Država ima v interesu celotnosti in na podstavi zakona pravico in dolžnost, intervenirati v gospodarskih odnošajih državljanov v duhu pravice in odpravljanja družabnih nasprotij.

Člen 24.

Kot posvetovalno telo v gospodarskih in socialnih vprašanjih se ustanavlja gospodarski svet. Ta oddaja na zahtevo kraljevske vlade ali narodnega predstavništva svoje strokovno mnenje.

Gospodarski svet sestavljajo predstavniki gospodarskih vrst in strokovnjaki v gospodarskih in socialnih vprašanjih.

Način sestave in poslovanja gospodarskega sveta se določi s posebnim zakonom.

IV. o d d e l e k.

Državna oblast.

25.

Državna oblast se izvršuje po odredbah te ustave.

Člen 26.

Zakonodajno oblast izvršujeta kralj in narodno predstavništvo skupno.

Narodno predstavništvo je sestavljeno iz senata in narodne skupščine.

Člen 27.

Upravno oblast izvršuje kralj po odgovornih ministrih po odredbah te ustave.

Člen 28.

Sodno oblast izvršujejo sodišča. Njih razsodbe in rešitve se izrekajo in izvršujejo v imenu kralja na podstavi zakona.

V. o d d e l e k.

Kralj.

Člen 29.

Kralj je zaščitnik narodnega edinstva in državne celotnosti. Čuvar je njunih trajnih interesov.

Kralj potrjuje in proglašja zakone, postavlja državne uradnike ter daje vojaške čine po odredbah zakona.

Kralj je vrhovni zapovednik vse vojaške sile. Podeljuje rede in druga odlikovanja.

Člen 30.

Kralj ima pravico amnestije. Z amnestijo se uničujejo pravne posledice kaznivega dejanja, vendar pa se z njo ne smejo kršiti pravice privatnih oseb do povračila škode. Amnestija se sme dati pred začetkom kazenskega postopanja, med postopanjem in po izvršeni razsodbi. Amnestija je obča ali poedinska

Kralj ima pravico pomilostitve. Prisojeno kazen sme odpustiti, zmanjšati ali omiliti.

Pravica pomilostitve za dejanja, kazniva samo na privatno tožbo, se uredi z zakonikom o sodnem kazenskem postopanju.

Člen 31.

Kralj predstavlja državo v vseh njenih odnošajih s tujimi državami. Napoveduje vojno in sklepa mir. Če država ni napadena ali če ji ni vojne napovedala druga država, je treba za napoved vojne predhodnega pristanka narodnega predstavništva.

Če se državi napove vojna ali če je država napadena, se mora takoj sklicati narodno predstavništvo.

Člen 32.

Kralj sklicuje narodno predstavništvo na redno ali izredno zasedanje.

Zasedanja otvarja in zaključuje osebno s prestolnim govorom ali pa, po ministrskem svetu, s poslanico ali ukazom.

Če otvarja ali zaključuje zasedanje kralj s prestolnim govorom, zasedata senat in narodno predstavništvo skupno.

Prestolni govor, poslanice in ukaz sopodpišejo vsi ministri.

Kralj sme vsak čas po državni potrebi sklicati narodno predstavništvo.

Kralj ima pravico, razpustiti narodno skupščino in odrediti nove volitve. Ukaz o razpustitvi narodne skupščine sopodpišejo vsi ministri.

Člen 33.

Kralj ne sme biti istočasno poglavar druge države brez pristanka narodnega predstavništva.

Člen 34.

Vsak pismeni čin kraljevske oblasti sopodpiše pristojni minister, odnosno ministrski svet.

Za vse kraljeve čine je odgovoren minister, odnosno ministrski svet, ki je sopodpisal.

Za čine kraljeve kot vrhovnega zapovednika vojske je odgovoren minister za vojno in mornarico.

Člen 35.

Kralj in prestolonaslednik sta polnoletna, ko dovršita 18 let.

Kraljeva oseba je nedotekljiva. Kralju se ne sme nič postavljati v odgovornost, tudi ne sme biti kralj tožen. To ne velja za kraljevo privatno imovino.

Člen 36.

V kraljevini Jugoslaviji vlada kralj Aleksander I. iz dinastije Karadjordjeve. Kralja Aleksandra nasleduje njegovo moško potomstvo po vrsti prvorojenstva.

Člen 37.

Če kralj nima moškega potomstva, si določi naslednika iz stranske vrste. Če si ni kralj do svoje smrti določil naslednika, izvoli narodno predstavništvo v skupni seji kralja iz iste dinastije.

Člen 38.

Kraljevski dom sestavljajo: kraljica - soproga; živi kraljevi predniki v premi vrsti iz iste dinastije s svojimi soprogi; živi kraljevi potomci v premi vrsti s svojimi soprogi in potomci; kraljevi rodni bratje in njih potomci s svojimi soprogi; sestre kralja-vladarja in vsi ženski potomci do omožitve; stric kralja Aleksandra I., knez Arsen; knez Pavle s soprogo in potomci, in sicer z ženskimi potomci do omožitve.

Odnosaji in položaj članov v kraljevskem domu so urejeni s statutom, ki ga predpisuje kralj.

Člen 39.

Ko stopa kralj na prestol, priseže pred narodnim predstavništvom tako-le: »Jaz (ime), stopajoč na prestol kraljevine Jugoslavije in sprejemajoč kraljevsko oblast, prisezam na vsemogočnega Boga, da bom čuval nad vse edinstvo naroda, nezavisnost države in celotnost državnega ozemlja, da bom vladal po ustavi in po zakonih in da bom v vseh svojih težnjah imel pred očmi blaginjo naroda. Tako mi gospod Bog pomagaj! Amen!«

Člen 40.

Kralj prebiva stalno v državi. Če se pokaže potreba, da gre kralj za krajši čas iz države, ga zastopa po pravu prestolonaslednik. Če prestolonaslednik ni polnoleten, ali če je zadržan, zastopa kralja ministrski svet. Zastopanje se vrši po navodilih, ki jih daje kralj. To velja tudi za primer kraljeve bolezni, ki ne ustvarja trajne nesposobnosti.

V času, ko je kralj ali prestolonaslednik odsoten, nima ministrski svet pravice, da bi razpustil narodno skupščino.

Zastopanje po ministrskem svetu sme trajati največ šest mesecev. Po preteku tega roka stopijo v veljavo ustavni predpisi o namestništvu.

VI. o d d e l e k.

Namestništvo.

Člen 41.

Kraljevsko oblast izvršuje namestništvo: 1. če je kralj nedoleten; 2. če je zaradi duševne ali telesne bolezni trajno nesposoben izvrševati kraljevsko oblast.

Če je kralj trajno nesposoben, izvrševati kraljevsko oblast, sklepa o ustanovitvi in prestatku namestništva narodno predstavništvo v skupni seji.

Če spozna ministrski svet, da je nastopil primer kraljeve nesposobnosti, priobči to narodnemu predstavništvu obenem z mnenjem treh zdravnikov, vzetih z domačih medicinskih fakultet. Na isti način se postopa, kadar gre za prestolonaslednika.

Člen 42.

Namestniška oblast pripada po pravu prestolonasledniku, če je polnoleten.

Če prestolonaslednik iz vzrokov, naštetih v členu 41., ne more izvrševati namestniške oblasti, izvršujejo namestniško oblast tri osebe, ki jih je določil kralj s posebnim aktom ali z oporoko. Istočasno določi kralj vsakemu namestniku po enega zamenika. Če se izprazni mesto namestnika in njegovega zamenika, izvoli narodno predstavništvo v skupni seji s tajnim glasovanjem novega namestnika izmed obeh preostalih zamenikov. Če živi še samo en zamenik, stopi ta brez volitve na izpraznjeno mesto namestnikovo.

Če ni določil kralj niti z aktom niti z oporoko namestnika ali če zbog bolezni ali smrti določenih namestnikov in njih zamenikov ni mogoče sestaviti namestništva iz vsaj dveh namestnikov, voli narodno predstavništvo v skupni seji s tajnim glasovanjem potrebno število kraljevskih namestnikov. Namestniki smejo biti samo državljani kraljevine Jugoslavije.

Preden prevzamejo kraljevsko oblast, prisežejo namestniki pred narodnim predstavništvom, da bodo kralju zvesti in da bodo vladali po ustavi in zakonih, veljavnih v državi.

Člen 43.

Če je eden izmed treh namestnikov začasno odsoten ali zadržan, smeta druga dva namestnika tudi brez njega opravljati državne posle.

Člen 44.

Za vzgojo nedoletnega kralja skrbe namestniki.

Za imovino nedoletnega kralja se brigajo skrbniki, določeni s kraljevo oporoko. Če umrli kralj ni določil skrbnikov, jih imenujejo namestniki, ko so zaslišali predsednika državnega sveta, kasacijskega sodišča in glavne kontrole.

Člen 45.

Dokler ne nastopijo namestniki svoje dolžnosti, izvršuje začasno ministrski svet ob svoji odgovornosti kraljevsko oblast.

Člen 46.

Če kralj umre ali poda ostavko, prevzame prestolonaslednik, ako je polnoleten, takoj kraljevsko oblast, objavi to narodu s proklamacijo in priseže pred narodnim predstavništvom, kakor je predpisano.

Člen 47.

Če ni zapustil kralj ob smrti moškega potomstva, toda bi bila kraljica ob času kraljeve smrti noseča, in če ni določil kralj namestnikov z aktom ali oporoko, izvoli narodno predstavništvo začasno namestnike, ki izvršujejo kraljevsko oblast samo do poroda. Vlada mora pred izvolitvijo namestnikov predložiti narodnemu predstavništvu o kraljičini nosečnosti mnenje treh zdravnikov,

vzetih z domačih medicinskih fakultet. Isto velja, če bi prestolonaslednik umrl in bi bila njegova žena noseča v trenutku kraljeve smrti.

Člen 48.

Če ostane prestol po odredbah te ustave brez naslednika, prevzame ministrski svet kraljevsko oblast in takoj skliče narodno predstavništvo na posebno zasedanje, v katerem se odloči o prestolu.

Člen 49.

Kraljeva dvorovina (civilna lista) se določi z zakonom. Že določena dvorovina se ne sme zvišati brez pristanka narodnega predstavništva, ne zmanjšati brez pristanka kraljevega.

Kraljevski namestniki prejemajo, dokler opravljajo svoje dolžnosti, iz državne blagajne toliko, kolikor jim določi narodno predstavništvo na predlog ministrskega sveta.

VII. o d d e l e k.

Narodno predstavništvo.

S e n a t.

Člen 50.

Senat sestavljajo senatorji, imenovani po kralju in voljeni. Senator ne sme biti mlajši od štirideset let.

Odredbe o številu senatorjev, ki se volijo, in o njih volitvi se predpišejo z zakonom.

Kralj sme imenovati prav toliko senatorjev, kolikor je voljenih.

Nihče ne sme biti ob istem času senator in narodni poslanec.

Člen 51.

Mandat voljenih senatorjev traja šest let. Vsaka tri leta se senat obnavlja z izvolitvijo novih članov za polovico voljenih senatorjev.

Člen 52.

Mandat senatorjev, imenovanih po kralju, traja šest let. Ti senatorji se smejo na predlog predsednika ministrskega sveta razrešiti te dolžnosti zbog telesne nesposobnosti ali če je bil senator po sodišču obsojen za kazniva dejanja.

Če so senatorji, ki so bili imenovani, aktivni državni uradniki, ne smejo obdržati uradniškega položaja.

Člen 53.

Senat se sestaja tedaj, kadar se tudi narodna skupščina in preneha poslovati tedaj kakor ona.

Senat preizkuša sam pravilnost mandatov voljenih senatorjev in odloča o njih.

N a r o d n a s k u p š č i n a.

Člen 54.

Narodno skupščino sestavljajo poslanci, ki jih voli narod svobodno z občim, enakim in neposrednim glasanjem.

Narodna skupščina se voli za 4 leta. Mandat narodnega poslanca pa lahko prestane že prej v primerih, ki jih določa volilni zakon.

Odredbe o številu in volitvah narodnih poslancev se predpišejo z zakonom.

Člen 55.

Volilno pravico ima vsak državljan po rojstvu ali prirojstvu (naturalizaciji), če je dovršil 21. leto.

Aktivni častniki kakor tudi podčastniki in vojaki pod zastavo ne smejo izvrševati volilne pravice, ne biti voljeni. O ženski volilni pravici odloči zakon.

Člen 56.

Začasno izgube volilno pravico: 1. oni, ki so obsojeni na robijo (temnico), ali zapor daljši od leta dni, dokler se ne vrnejo v pravice; 2. oni, ki so obsojeni na izgubo častnih pravic, dokler traja ta kazen; 3. oni, ki so v stečaju (konkurzu); 4. oni, ki so pod skrbstvom; in 5. oni, ki so z rzsodbo izgubili volilno pravico na volitvah zaradi volilnih kaznivih dejanj.

Člen 57.

Za senatorja ali narodnega poslanca sme biti izvoljen samo oni, ki ima volilno pravico, neglede na to, ali je vpisan v volilni imenik. Od vsakega senatorja ali narodnega poslanca se zahtevajo ti-le pogoji: 1. da je po rojstvu ali prirojstvu (naturalizaciji) državljan kraljevine Jugoslavije. Prirojeni državljan mora biti nastanjen najmanj deset let, računši od dne prirojstva; 2. da je izpolnil 40, odnosno 30 let; 3. da govori in piše narodni jezik.

Izguba volilne pravice ima za posledico izgubo mandata senatorjevega ali narodnega poslanca.

Senatorji in narodni poslanci ne smejo biti hkratu državni dobavitelji ali državni podjetniki.

Člen 58.

Aktivni državni uradniki ne smejo kandidirati za senatorje in narodne poslance.

Policijski, finančni in šumarski uradniki, kakor tudi uradniki agrarne reforme ne smejo kandidirati, razen če so prestali to biti leto dni pred razpisom volitev.

Ministri, aktivni in na razpoloženju, smejo kandidirati.

Člen 59.

Vsak senator in narodni poslanec predstavlja ves narod.

Vsi člani narodnega predstavništva prisežejo, da bodo kralju zvesti, da bodo čuvali nad vse narodno edinstvo, nezavisnost države in celotnost državnega ozemlja, da bodo čuvali ustavo in imeli pred očmi blaginjo naroda.

Člen 60.

Narodno predstavništvo se sklicuje s kraljevim ukazom v prestolnem mestu Beogradu na redno zasedanje vsako leto dne 20. oktobra.

Če je ob vojni prestolnica premeščena, se sestane narodno predstavništvo v kraju, ki se določi s kraljevim ukazom o sklicanju narodnega predstavništva.

Redno zasedanje se ne sme zaključiti, dokler ni rešen državni proračun.

Člen 61.

Narodna skupščina pregleduje sama pooblastila svojih članov in odloča o njih.

Člen 62.

Narodna skupščina izvoli za vsako zasedanje iz svoje sredine svoje poslovalce.

Člen 63.

Zakonske predloge podajajo po kraljevem pooblastilu poedini ministri.

Pravica, podajati zakonske predloge, gre vsakemu članu narodnega predstavništva, ki njegov predlog podpre pismeno vsaj ena petina članov senata ali narodne skupščine.

Člen 64.

Narodna skupščina pošlje zakonski predlog, ki ga usvoji, senatu v sklepanje in obratno. Če se je zakonski predlog usvojil v celoti po narodni skupščini in po senatu, se smatra, da je narodno predstavništvo predlog sprejelo. Če se učinijo po senatu ali po narodni skupščini izpremembe ali dopolnitve, je treba zakonski predlog vrniti narodni skupščini ali senatu v rešitev. Če se sprejmejo te izpremembe in dopolnitve po narodni skupščini ali senatu, se smatra, da je narodno predstavništvo predlog sprejelo. Če se pa senat in narodna skupščina ne zedinita o sprejetju zakonskega predloga v celoti ali v poedinostih, se smatra, da je predlog odbit, in se o njem v istem zasedanju iznova ne more več sklepati. Če se ponovi ta primer tudi v prihodnjem zasedanju, odloči kralj o tem zakonskem predlogu.

Člen 65.

Kralj sklepa pogodbe s tujimi državami; toda za potrditev teh pogodb je treba predhodne odobritve narodnega predstavništva. Za potrditev čisto političnih sporazumov ni treba predhodne odobritve narodnega predstavništva.

Pogodba, da zasede tuja vojska ozemlje kraljevine ali da gre preko njega, ne velja brez predhodne odobritve narodnega predstavništva.

Narodno predstavništvo sme, če to zahteva državna potreba, s sklepom naprej pooblastiti ministrski svet, da izda ukrepe za neodložno uporabo predložene pogodbe.

Državno ozemlje se ne sme odsvojiti ali zamenjati brez odobritve narodnega predstavništva.

Člen 66.

Zakone proglašča kralj z ukazom, ki obseza tudi zakon, sklenjen po narodnem predstavništvu. Ukaz so-

podpišejo vsi ministri. Minister pravde pritisne nanj državni pečat in skrbi, da se zakon razglasi v »Službenih novinah«.

Zakon dobi obvezno moč 15 dni po razglasitvi v »Službenih novinah«, če zakon sam ne določi drugače. Dan razglasitve v »Službenih novinah« se všteva.

Člen 67.

Narodno predstavništvo ima pravico ankete kakor tudi preiskave v volilnih in čisto administrativnih stvareh.

Člen 68.

Vsak član senata in narodne skupščine ima pravico, naslavljati na ministre vprašanja in interpelacije. Ministri so dolžni odgovarjati nanje v teku istega zasedanja.

Člen 69.

Senat in narodna skupščina občujeta neposredno samo z ministri.

Člen 70.

V senatu in v narodni skupščini imajo pravico govoriti samo njeni člani, člani vlade in vladni poverjeniki, določeni za to s kraljevim ukazom.

Člen 71.

Senat in narodna skupščina sklepata polnoveljavno, če je prisotna v seji ena tretjina vseh senatorjev ali poslancev.

Za polnoveljaven sklep je potrebna večina glasov prisotnih. Ob enakosti glasov se smatra predlog, o katerem se je glasovalo, za sprejetega.

Člen 72.

O vsakem zakonskem predlogu se mora glasovati v istem zasedanju dvakrat, preden se končno usvoji.

Člen 73.

Senat in narodna skupščina sklepata v skupnem zasedanju samo v onih primerih, za katere je to izrečno določeno.

Skupnemu zasedanju predsedujeta predsednika senata in narodne skupščine izmenoma.

Člen 74.

Senatorji, odnosno narodni poslanci ne odgovarjajo zaradi glasu, ki so ga oddali kot člani senata, odnosno narodne skupščine.

Za vse izjave in vse postopanje pri izvrševanju mandata, bodisi v sejah senata ali narodne skupščine, bodisi v odborih ali v posebnem odposlanstvu ali v posebni dolžnosti po naročilu senata ali skupščine, so poslanci odgovorni senatu ali narodni skupščini po odredbah poslovnika. Za one izjave in postopanje, ki vsebujejo kaznivo dejanje, so senatorji in narodni poslanci odgovorni tudi pred rednim sodiščem, če da senat ali narodna skupščina dovolitev za to. Vendar so za razžalitve, klevete in zločinstva senatorji in narodni poslanci odgovorni pred rednim sodiščem tudi brez predhodne dovolitve senata ali narodne skupščine.

Člen 75.

Brez pooblastitve senata, odnosno narodne skupščine se njeni člani ne smejo za kazniva dejanja, učinjena izven izvrševanja mandata, klicati na odgovor, niti se jim ne sme odvzemati svoboda, dokler traja njih mandat, razen če se zalotijo na samem dejanju zločinstva ali prestopka. Vendar pa se v tem poslednjem primeru takoj obvesti senat ali narodna skupščina, če sta zbrana, in senat ali narodna skupščina da ali odreče pooblastitev, da se pristojno postopanje nadaljuj ob času zasedanja.

Imunitetna pravica senatorjev in narodnih poslancev nastane z dnem izvolitve ali imenovanja.

Če postane kdo senator ali narodni poslanec, preden se je zoper njega zaradi kaznivega dejanja izrekla izvršna razsodba, obvesti oblastvo, ki vrši poizvedbe in preiskavo o tem senat ali narodno skupščino, ki da ali odreče pooblastitev za nadaljevanje postopanja.

Član senata ali narodne skupščine se sme klicati na odgovor samo za ono dejanje, zaradi katerega je izročen.

Člen 76.

Senatu in narodni skupščini gre izključna pravica, da v svoji sredini vzdržuje red po svojem predsedniku. Nobena oborožena sila se ne sme postaviti v zgradbi niti na njenem dvorišču, če tega ne dovoli predsednik. Istotako ne smejo brez njegove dovolitve nikakršni državni organi vršiti v senatu ali v narodni skupščini oblastvenih činov.

Nihče ne sme vstopati oborožen v zgradbo senata ali narodne skupščine, razen onih, ki nosijo orožje po predpisu in so v službi pri senatu ali narodni skupščini.

VIII. o d d e l e k.

Upravna oblast.

Člen 77.

Kralj imenuje predsednika ministrskega sveta in ministre. Predsednik ministrskega sveta in ministri sestavljajo ministrski svet, ki je neposredno podrejen kralju. Ministri načelujejo poedinim granam državne uprave.

Minister sme biti tudi brez portfelja.

Ministri imenujejo nižje državne uradnike po odredbah zakonov.

Preden ministri nastopijo službo, prisežejo, da bodo kralju zvesti in da se bodo ravnali po ustavi in zakonih.

Člen 78.

Kralj in narodna skupščina smeta obtožiti ministre zaradi prekršitve ustave in državnih zakonov, učinjene v službeni dolžnosti. Za škode, ki jih učinijo ministri državljanom z nezakonitim izvrševanjem službe, je odgovorna država, minister pa je odgovoren državi.

Člen 79.

Minister sme biti obtožen tako v času, ko traja njegova služba, kakor tudi v petih letih po odstopu.

Predlog, da se minister obtoži, se mora podati pismeno in mora navajati točke obtožbe.

Če obtoži ministra narodna skupščina, se mora odločba, da se minister postavi pred sodišče, skleniti z večino dveh tretjin glasov skupnega števila narodnih poslancev.

Člen 80.

Podrobnejše odredbe o ministrski odgovornosti se izdajajo s posebnim zakonom.

Člen 81.

Upravna oblast sme izdajati uredbe, potrebne za uporabljanje zakonov.

Člen 82.

Uprava v kraljevini se vrši po banovinah, srezih in občinah.

Člen 83.

Kraljevina Jugoslavija ima devet barovin, in sicer te-le:

1. Dravska s sedežem v Ljubljani;
2. Savska s sedežem v Zagrebu;
3. Vrbaska s sedežem v Banjiluki;

4. Primorska s sedežem v Splitu;
5. Drinska s sedežem v Sarajevu;
6. Zetska s sedežem na Cetinju;
7. Dunavska s sedežem v Novem Sadu;
8. Moravska s sedežem v Nišu;
9. Vardarska s sedežem v Skoplju.

D r a v s k a b a n o v i n a obseza del ozemlja, omejen od kraja, kjer seče severna meja sreza Čabra državno mejo, z državno mejo proti Italiji, Avstriji in Madjarski od kraja, kjer prehaja državna meja proti Madžarski na reko Muro (severnovzhodno od Čakovca). Od reke Mure drži meja ob vzhodni, odnosno južni meji srezov: Lendave, Ljutomera, Ptuja, Šmarja, Brežic, Krškega, Novega mesta, Metlike, Črnomlja, Kočevja in Logatca, obseza joča vse omenjene sreze.

S a v s k a b a n o v i n a je omejena na severni strani do reke Mure z zgoraj označeno mejo Dravske banovine. Potem drži mejo ob reki Muri in dalje ob državni meji proti Madjarski do kraja, kjer ta zapušča reko Dravo, od tam drži ob Dravi in ob Dunavu do severne meje sreza Iloka. Od reke Dunava do reke Save drži meja ob vzhodni meji srezov: Vukovara, Vinkovcev in Županje, obsezajoča tudi te sreze. Dalje drži ob reki Savi do izliva Une, nato pa ob Uni do severnovzhodne meje sreza Dvora (jugozapadno od Kostajnice). Od tega kraja do Jadranskega morja (Morlaški kanal) drži meja ob južni meji srezov: Kostajnice, Petrinje, Gline, Vrginmosta, ob južnovzhodni meji sreza Vojnića in ob vzhodni meji srezov: Slunja, Korenice in Donjega Lapca. Nadalje gre meja ob južni meji srezov Gračaca in Gospića, obseza joča tudi ta sreza. Od obale drži meja po Ljubački ožini, ob kanalu Novi Poljani, med otokoma Maonom in Plankom in severno od otokov Oliba in Silbe do državne meje na Jadranskem morju.

V r b a s k a b a n o v i n a meji od severnovzhodne meje sreza Dvora (južnozapadno od Kostajnice) ob reko Uno do njenega izliva v Savo, potem ob reko Savo, ob

vzhodno mejo srezov Dervente in Gračanice do reke Bosne pri selu Dolcu. Od tam drži meja ob južnozapadni meji sreza Maglaja do trojne meje srezov tešanskega, maglajskega in žepškega. Od te točke drži meja ob severni meji srezov Žepča, Zenice in Travnika do planine Vlašiča (Ljuta greda, kota 1740); od tam drži meja čez koto 1446 ob vzhodnem pobočju Lesine (kota 1433) čez koto 1507, Jelić, koto 1192, koto 1018, koto 1139, Obrenovac (kota 1157), pa čez Radanjo planino (kota 1366, in Igralište (1085) na Rakovce (kota 1217). Od tam drži meja med seloma Podripci in Sultanovići, nato med seloma Gmići in Guvno na Osoj (kota 888) in naprej po grebenu čez Šuljago (kota 1533), Demirovac (kota 1724) in Crni vrh (kota 1403) na Mali Vitorog (kota 1748). Od Malega Vitoroga drži meja ob vzhodni in južnozapadni meji glamoškega sreza do nasproti koti 1156 na planini Staretini; od tam preseče meja v zapadnem delu Livanjsko polje in prehaja na Troglavu (kota 1913) na južnozapadno mejo sreza Livna in drži ob njej na Veliki Bat (kota 1851). Od tam drži meja ob južni in zapadni meji sreza Bosanskega Petrovca do trojne meje srezov Donjega Lapca, Knina in Bosanskega Petrovca. Od tam drži meja do severnovzhodne meje sreza Dvora (jugozahodno od Kostajnice) ob označeni meji Savske banovine.

P r i m o r s k a b a n o v i n a meji na severni strani ob označeni južni meji Savske in Vrbaske banovine do trojne meje med srezu Jajcem, Bugojnim in Travnikom (Rakovec kota 1217). Od tega kraja drži meja ob vzhodni meji sreza Bugojna in ob severni meji sreza Konjica; nato ob vzhodni meji srezov Konjica in Mostarja do trojne meje srezov Mostarja, Stolca in Nevesinja. Potem drži meja ob meji sreza Stolca, obsezajoča tudi ta srez. Na Jadranskem morju prehaja meja Neretljanski in Pelješki kanal do državne meje na Jadranskem morju.

D r i n s k a b a n o v i n a je omejena na zapadni strani do reke Save z označenimi mejami Primorske in Vrbaske banovine in naprej na severu po reki Savi do iz-

liva reke Kolubare. Od izliva Kolubare do zapadne meje Primorske banovine — kota 2058 na planini Treskavici (vzhodna meja sreza Konica) — drži meja ob vzhodni meji srezov posavskega (Obrenovac), tamnavskega, kolubarskega (Mionica) in požeškega, obseza srez ljubiški; dalje drži ob vzhodni meji srezov trnavskega in dragačevskega, potem ob vzhodni, južni in zapadni meji moraviškega sreza in naprej ob južni meji srezov: ariljskega, zlatiborskega, višegrajskega, čajniškega, rogatiškega in sarajevskega.

Z e t s k a b a n o v i n a je omejena na severni strani z označeno južno mejo Primorske in Drinske banovine do trojne meje med srezom dragačevskim, žiškim in studeniškim. Od te trojne meje do državne meje proti Albaniji drži mejna črta ob vzhodni meji srezov studeniškega, deževskega, mitroviškega, dreniškega in podrimskega, obsežajoč vse te sreze. Dalje drži meja ob državni meji proti Albaniji do Jadranskega morja.

D u n a v s k a b a n o v i n a je omejena na južnozapadni strani z označenima mejama Drinske in Savske banovine, na severni in severnovzhodni strani pa z državno mejo proti Madžarski in Rumuniji do kraja, kjer prehaja ta poslednja na reko Dunav. Drži ob Dunavu do vzhodne meje sreza ramskega, se zavije na jug ob vzhodni in južni meji sreza ramskega, nato pa ob južnovzhodni meji sreza požarevškega, dalje ob vzhodni meji srezov moravskega, lepeniškega, kragujevškega in gružanskega do Dulenskega Crnega vrha (kota 919) na Glediških planinah, od koder prehaja črez Krečan (kota 760) in Brzak (kota 822) na mejo Drinske banovine na planini Kotleniku pri Crnem vrhu (kota 768).

M o r a v s k a b a n o v i n a je omejena na severni in vzhodni strani z državno mejo proti Rumuniji in Bolgariji do južne meje sreza lužniškega (pri Deščanem kladencu). Od tam drži meja ob južni meji srezov lužniškega, niškega, dobriškega, prokupškega, kosaniškega, labškega in vučitrnskega, obsežajoča tudi te sreze, ter pre-

haja na trojni meji srezov vučitrnskega, gračaniškega in dreniškega na označene meje Zetske banovine. Dalje drži meja na sever ob označenih mejah Zetske, Drinske in Dunavske banovine.

Vardarska banovina je omejena na severu z označenimi mejami Zetske in Moravske banovine, na vzhodu, jugu in zapadu pa z državno mejo proti Bolgariji, Grški in Albaniji.

Sporna vprašanja o podrobnih mejah poedinih banovin rešuje minister za notranje posle.

Člen 84.

Banovine so upravne in samoupravne edinice.

S posebnim zakonom se odredi razdelitev banovin na sreze in občine.

Organizacija občinskih uprav in področje njih poslovanja se uredi s posebnim zakonom po načelu samouprave.

Poedine mestne občine smejo biti z zakonom urejene tudi na drugi podstavi.

Člen 85.

Mesto Beograd z Zemunom in Pančevim sestavlja posebno upravno področje. V to upravno področje spadajo vsi okolni kraji, ki se izločijo iz banovin in stopijo v sestav občin beograjske, zemunske ali pančevske.

Člen 86.

Banovini načeluje ban. Ban je predstavnik vrhovne oblasti v banovini.

Bana postavlja kralj na predlog predsednika ministrskega sveta.

Člen 87.

Ban postavlja, premešča, upokojuje in odpušča upravne uradnike v banovini v mejah svoje pristojnosti, določene z zakonom o banski upravi.*

Samouprava.

Člen 88.

V vsaki banovini, kot samoupravnem telesu, poslujeta banovinski svet in banovinski odbor.

Člen 89.

Banovinski svet se voli na štiri leta z občim, enakim in neposrednim glasovanjem po odredbah zakona.

Svet voli iz svoje sredine banovinski odbor, ki je samoupraven izvršilni organ v banovini.

Ban postavlja in razrešuje banovinske uradnike na predlog banovinskega odbora.

Člen 90.

Banovinski svet sme urejati poedine grane banovinske uprave in življenja z banovinskimi uredbami na podstavi pooblastitve v zakonu o ureditvi banovin ali z drugimi zakoni.

Banovinske uredbe imajo v dotični banovini moč zakona. Ne smejo biti protivne niti ustavi niti veljavnim zakonom; drugače se ne smejo uporabljati.

Člen 91.

Banovinski odbor pripravlja predloge banovinskih uredb, sklepa pa o njih banovinski svet.

Banovinske uredbe proglašajo in razglašajo ban, ki zahteva predhodno soglasnost državnega sveta o njih zakon-

* »Uradni list« št. 1/1 (št. 27/8, 149/33, 196/43) in (št. 208/45) iz l. 1929./1930.

nitosti. Če odkloni državni svet svojo soglasnost, se uredba ne more razglasiti.

Državni svet mora dati ali odkloniti soglasnost najkasneje v mesecu dni. Če se državni svet ne izjavi v tem roku, velja, da je soglasnost dana.

Člen 92.

Državno osrednje oblastvo skrbi, da vrše samoupravna oblastva svoje zakonite dolžnosti v odrejenih mejah in da ne kršijo splošnih državnih interesov.

Člen 93.

Ban, odnosno z zakonom odrejeni državni organ ima pravico, ustaviti vse sklepe banovinskega sveta in banovinskega odbora ali občinskega zbora in odbora, ki nasprotujejo ustavi, zakonom in uredbam. Zoper rešitev bana gre v zakonitem roku pritožba na državni svet.

Prav tako se smejo ustavljati tudi oni sklepi in izjave, ki so škodljivi za obče državne interese. V teh primerih je v zakonitem roku vlagati pritožbo na ministra za notranje posle.

Banovinski svet se sme na predlog ministra za notranje posle razpustiti s kraljevim ukazom tudi preden mine štiriletna doba in se smejo odrediti nove volitve za dotično banovino.

Člen 94.

Banovinski svet rešuje vsako leto v svojem prvem zasedanju banovinski proračun za prihodnje leto po predlogu banovinskega odbora.

Člen 95.

Minister za finance odobruje banovinski proračun, glavna kontrola pa preizkuša njegovo izvrševanje s pregledom zaključnega računa.

Člen 96.

Občine so samoupravna telesa. Občinam se smejo s posebnimi zakoni naložiti tudi posli upravne oblasti; izvršujejo jih pod nadzorstvom odrejenih upravnih organov.

Člen 97.

Odredbe o organizaciji in pristojnosti banovinskih in občinskih samoupravnih oblastev predpiše zakon.

Člen 98.

Za spore upravnega značaja se ustanavljajo upravna sodišča. Z zakonom se določijo njih sedež, pristojnost in organizacija.

Člen 99.

Državni svet je vrhovno upravno sodišče.

S posebnim zakonom se določijo način postavljanja članov državnega sveta, kakor tudi sestava, pristojnost in postopanje pred njim.

I X. o d d e l e k.

Sodna oblast.

Člen 100.

Sodišča so nezavisna. Pri izrekanju pravice niso pod nobeno oblastjo, nego sodijo po zakonih.

Sodišča in pristojnost sodišč se smejo ustanavljati samo z zakonom.

Z zakonom se predpisuje, kako se volijo, postavljajo predsedniki sodišč in sodniki.

V rodbinskih in dedinskih stvareh muslimanov sodijo državni šeriatski sodniki.

Člen 101.

Sodniki vseh sodišč so stalni. Sodniku se ne sme odvzeti njegovo zvanje, niti se ne sme iz kakršnegakoli

vzroka odstaviti od službe zoper svojo voljo brez razsodbe rednih sodišč ali disciplinske razsodbe kasacijskega sodišča. Sodnik ne sme biti tožen za svoje sodno delovanje brez odobritve pristojnega sodišča.

Sodnik se ne sme niti začasno prestaviti na drugo plačano ali neplačano javno službo brez svojega pristanka in brez odobritve kasacijskega sodišča.

Sodnik se sme premestiti samo s svojim pristankom.

Sodnik sme biti v službi do zvršetka 70. leta svojega življenja. Pred tem rokom se sme sodnik upokojiti samo na pismeno prošnjo ali če telesno ali duševno tako oslabi, da ne more izvrševati svoje dolžnosti. V tem poslednjem primeru odloči o upokojitvi kasacijsko sodišče.

X. o d d e l e k.

Državno gospodarstvo.

Člen 102.

Vsako leto odobri narodno predstavništvo državni proračun, ki velja samo za leto dni.

Proračun se mora predložiti narodni skupščini najkasneje v enem mesecu od dne njenega sestanka v rednem zasedanju. Istočasno s proračunom se predloži narodni skupščini v vpogled in odobritev tudi zaključni račun poslednjega minulega računskega leta.

Narodna skupščina ne sme zviševati predloženih partij, sme pa jih zniževati in izpuščati.

Proračun se odobruje po partijah.

Kako se sestavlja in izvršuje proračun, se predpiše z zakonom.

Prihranek ene proračunske partije ali enega proračunskega leta se ne sme potrošiti za kritje potreb druge partije ali drugega leta brez odobritve narodnega predstavništva.

Člen 103.

Dokler narodno predstavništvo ne odobri predloženega proračuna, sme odobravati dvanajstine za en mesec

ali več mesecev. Če je narodna skupščina razpuščena, preden je proračun rešen, se proračun minulega računskega leta z ukazom podaljša najdalj za štiri mesece. Če se tudi v tem roku proračun ne reši, se sme proračun s kraljevim ukazom podaljšati do konca novega proračunskega leta.

Člen 104.

Državni davki in obče državne davščine se ustanavljajo samo z zakonom.

Vlada mora narodni skupščini predložiti poročilo, poverjeno po glavni kontroli, ali so pogodbe, sklenjene o državnih posojilih, izvršene in posojila porabljena v smislu zakona.

Člen 105.

Davčna obveznost je obča in vse državne davščine so enake za vso državo.

Kralj in prestolonaslednik plačujeta državni davek od privatne imovine.

Iz državne blagajne se ne sme dajati nobena stalna ali začasna podpora, nobeno darilo in nobena nagrada, če niso osnovane v zakonu.

Člen 106.

Državno imovino upravlja minister za finance, kolikor zakoni ne določajo drugače.

Kako se odsvajajo državna posestva, o tem izide poseben zakon.

Pravica monopolov pripada državi.

Rude, zdravilne vode, zdravilni vrelci in prirodne sile so državna svojina.

Kako je dajati rudniške, industrijske ali kakršnekoli druge koncesije, se določi s posebnim zakonom.

Člen 107.

Za pregledovanje državnih računov in nadziranje nad izvrševanjem državnega proračuna in samoupravnih

proračunov obstoji glavna kontrola kot vrhovno računsko sodišče.

Predsednika in člane glavne kontrole voli narodna skupščina iz kandidatske liste, ki jo sestavi državni svet in na kateri je predlagati dvakrat toliko kandidatov, kolikor je praznih mest.

Odredbe o sestavi, pristojnosti in postopanju glavne kontrole se predpišejo z zakonom.

Z zakonom se določi, v katerih primerih je dopustna zoper odločbo glavne kontrole pritožba na kasacijsko sodišče.

Glavna kontrola pregleduje, popravlja in likvidira račune obče administracije in vseh onih, ki polagajo račune državni blagajni. Pazi, da se ne prekorači noben izdatek po proračunu in da se nobena vsota ne prenese iz ene proračunske partije v drugo. Zaključuje račune vseh državnih uprav in je dolžna, zbirati vsa potrebna dokazila in poročila.

Zaključni državni račun se predloži narodnemu predstavništvu v rešitev s pripombami glavne kontrole, in sicer najkeseje v enem letu od zvršetka vsakega računskega leta.

XI. o d d e l e k.

Vojska.

Člen 108.

Vojaška dolžnost je obča po odredbah zakona. Ustroj in velikost vojske in mornarice se predpisujeta z zakonom. Formiranje edinic v zakonito določenem obsegu predpisuje kralj z uredbo na predlog ministra za vojno in mornarico. Koliko vojske se drži pod zastavo, se določi vsako leto s proračunom.

Člen 109.

Vojaška sodišča so nezavisna. Pri izrekanju pravice niso pod nobeno oblastjo, nego sodijo po zakonih.

Sodnik prvostopnega vojaškega sodišča ne sme biti tožen za svoje sodno delovanje brez odobritve vojaško-apelacijskega sodišča, apelacijski sodnik pa ne brez odobritve kasacijskega sodišča.

Razsodbe vojaških sodišč pretresa v poslednji stopnji kasacijsko sodišče.

Člen 110.

Kazniva dejanja, ki jih učini civilist v družbi z vojakom, sodijo civilna sodišča, v vojnem času pa vojaška sodišča.

Člen 111.

Po dovršenem 20. letu ne sme dobiti nihče državne službe ali ostati v njej, če ni odslužil po odredbah vojaškega zakona svojega roka ali ni oproščen vojaške službe.

Člen 112.

Za vzdrževanje notranjega reda se sme vojska uporabljati samo na zahtevo pristojnega civilnega oblastva.

Člen 113.

Tuja vojska se ne sme jemati v službo naše države, a tudi vojska naše države se ne sme postavljati v službo tuje države brez predhodne odobritve narodnega predstavništva.

XII. o d d e l e k.

Izpremembe v ustavi.

Člen 114.

O izpremembah v ustavi sklepa kralj z narodnim predstavništvom.

Člen 115.

Predlog, da se v ustavi kaj izpremeni ali dopolni, sme podati kralj in narodno predstavništvo.

V takem predlogu se morajo izrečno imenovati vse točke ustave, ki naj se izpremene ali dopolnijo.

Če je podal predlog kralj, se priobči senatu in narodni skupščini, nato pa se narodna skupščina takoj razpusti in skliče nova najkasneje v štirih mesecih.

Če je tak predlog izšel iz senata ali narodne skupščine, se sklepa o njem na način, ki je določen za sklepanje o zakonskih predlogih, z večino treh petin skupnega števila poslancev. Predlog gre nato pred senat ali narodno skupščino, ki sklepata ta ali oni o njem z večino treh petin skupnega števila senatorjev ali poslancev.

Če se predlog na ta način usvoji, se narodna skupščina razpusti, nova pa se skliče najkasneje v štirih mesecih od dne, ko je bil predlog usvojen.

Tako v enem kakor v drugem primeru sme sklepati narodna skupščina samo o onih izpremembah in dopolnitvah ustave, ki jih obseza predlog, na katerega podstavi je sklicana.

Senat ali narodna skupščina odloča z nadpolovično večino skupnega števila svojih članov.

Če se senat in narodna skupščina ne zedinita, da sprejmeta predlagane izpremembe ali dopolnitve ustave v celoti ali poedinostih, velja nadaljnje postopanje, kakor za zakonske predloge (člen 64.).

Člen 116.

Ob vojni, mobilizaciji, neredih in pobuni, ki bi ogrožali javni red in varnost države ali če so do take mere vobče ogroženi javni interesi, sme kralj, v tem izjemnem primeru, odrediti z ukazom, da se začasno podjamejo vsi izredni ukrepi, ki so neobhodno potrebni, v vsej kraljevini ali samo v enem delu neodvisno od ustavnih in zakonskih predpisov.

Vsi ti izjemni ukrepi, ki so se podjeli, se predajo naknadno narodnemu predstavništvu v soglašanje.

Prehodne naredbe.

Člen 117.

Dokler se ne sestane narodno predstavništvo, izdaja in proglašča zakone kralj z ukazom.

Ukaze sopodpišejo predsednik ministrskega sveta, resortni minister in minister pravde.

Člen 118.

Vsi zakoni, ki so v veljavi, razen zakona o kraljevski oblasti in vrhovni državni upravi z dne 6. januarja 1929.*, ostanejo v veljavi, dokler se po redni poti ne izpremene ali razveljavijo.

Člen 119.

Odredbe člena 101. te ustave se ne uporabijo pet let od dne, ko stopi ta ustava v veljavo.

Končne odredbe.

Člen 120.

Ta ustava stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko se razglasi v »Službenih novinah«.

Za izvrševanje te ustave naj skrbe predsednik ministrskega sveta in vsi ministri.

Našemu ministru pravde priporočamo, naj razglasi to ustavo, vsem ministrom pa, naj skrbe za njeno izvrševanje; oblastvom ukazujemo, naj postopajo po njej, vsem in vsakomur pa, naj se ji pokoravajo.

V B e o g r a d u , dne 3. septembra 1931.

Aleksander s. r.

* »Uradni list« št. 3/4 iz l. 1929.

Mi

ALEKSANDER I.,

po milosti božji in narodni volji kralj Jugoslavije.

**predpisujemo in proglašamo na predlog predsednika
Našega ministrskega sveta in ministra za notranje posle**

zakon

**o izpremembah in dopolnitvah v zakonu
o nazivu in razdelitvi kraljevine
na upravna območja.*ⁿ**

§ 1.

§ 3. zakona o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja** se izpreminja in se glasi:

D r a v s k a b a n o v i n a obseza del ozemlja, omejen od kraja, kjer seče severna meja sreza Čabra državno mejo, z državno mejo proti Italiji, Avstriji in Madžarski od kraja, kjer prehaja državna meja proti Madžarski na reko Muro (severovzhodno od Čakovca). Od reke Mure drži meja ob vzhodni, odnosno južni meji srezov Lendave, Ljutomera, Ptuja, Šmarja, Brežic, Krškega, Novega mesta, Metlike, Črnomlja, Kočevja in Logatca, obsezajoča vse omenjene sreze; nadalje občino

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 2. septembra 1931., št. 199/LXIV-417. — »Službeni list kraljevske banske uprave Dravske banovine« št. 339/53 iz l. 1931.

** »Uradni list« št. 399/100 iz l. 1929.

Štrigovo iz sreza Čakovca in vasi Dubravo in Dubravo Breg iz občine Križovljana-Cestice v srezu Varaždinu in vasi Presiko, Badličan in Prhovec iz občine Gornji Mihaljevec sreza Čakovca.

S a v s k a b a n o v i n a je omejena na severni strani do reke Mure z zgoraj označeno mejo Dravske banovine. Potem drži meja ob reki Muri in dalje ob državni meji proti Madžarski do kraja, kjer ta zapušča reko Dravo, od tam drži ob Dravi in ob Dunavu do severne meje sreza Iloka. Od reke Dunava do reke Save drži meja ob vzhodni meji srezov Vukovara, Vinkovcev in Županje, obsezajoča tudi te sreze. Dalje drži ob reki Savi do izliva Une, nato pa ob Uni do severnovzhodne meje sreza Dvora (jugozapadno od Kostajnice). Od tega kraja do Jadranskega morja (Morlaški kanal) drži meja ob južni meji srezov Kostajnice, Petrinje, Gline, Vrginmosta, ob južnovzhodni meji sreza Vojnića in ob vzhodni meji srezov Slunja, Korenice in Donjega Lapca, izvzemši občine Ličko Petrovo selo in Zavalje, ki ostanejo v Vrbaski Banovini. Nadalje gre meja ob južni meji srezov Gračaca in Gospića, obsezajoča tudi te sreze. Od obale drži meja po Ljubački ožini, ob kanalu Novi Poljani, med otokoma Maonom in Planikom in severno od otokov Oliba in Silbe do državne meje na Jadranskem morju.

V r b a s k a b a n o v i n a meji od severnovzhodne meje sreza Dvora (južnozapadno od Kostajnice) ob reko Uno do njenega izliva v Savo, potem ob reko Savo, ob vzhodno mejo srezov Dervente in Gračanice do reke Bosne pri selu Dolcu, obsezajoča tudi občine Srnico, Špionico, Orahovico, Bosansko Petrovo selo, Gornjo Bukovico, Donjo Bukovico in Karačić. Od tam drži meja ob južnozapadni meji sreza Maglaja in trojne meje srezov tešanskega, maglajskega in žepškega. Od te točke drži meja ob severni meji srezov Žepča, Zenice in Travnika do planine Vlašića (Ljuta greda, kota 1740), od tam drži meja čez koto 1446 ob vzhodnem pobočju Lesine (kota 1433), čez koto 1507, Jelić, kota 1192, koto 1018, koto 1139, Obrenovac, kota 1157, obsezajoča tudi občino Ponir v srezu Jaj-

ce brez sel Zubovičev, Krupčičev in Meline, pa izhaja čez Radanjo planino (kota 1366) in Igralište (1085) na Rakovce (kota 1217). Od tam drži meja med seloma Podripici in Sultanovići, nato med seloma Gmići in Guvno na Osoj (kota 888) in naprej po grebenu čez Šuljago (kota 1533), Demirovac (kota 1724) in Crni vrh (kota 1403) na Mali Vitorog (kota 1748). Od Malega Vitoroga drži meja ob vzhodni in južnozapadni meji glamoškega sreza do nasproti koti 1156 na planini Staretini; od tam preseče meja v zapadnem delu Livanjsko polje in prehaja na Troglavu (kota 1913) na južnozapadno mejo sreza Livna in drži ob njej na Veliki Bat (kota 1851), prepuščajoča Vrbaski banovini katastrsko občino Crni Lug, h kateri spadajo sela Crni Lug, Kazanci, Bastasi in Nuglašice. Od tam drži meja ob južni in zapadni meji sreza Bosanskega Petrovca do trojne meje srezov Donjega Lapca, Knina in Bosanskega Petrovca. Od tam drži meja do severovzhodne meje sreza Dvora (jugozahodno od Kostajnice) ob označeni meji Savske banovine.

Primorska banovina meji na severni strani ob označeni južni meji Savske in Vrbaske Banovine do trojne meje med srezom Jajcem, Bugojnim in Travnikom (Rakovce kota 1217). Od tega kraja drži meja ob vzhodni meji sreza Bugojna in ob severni meji sreza Konjica; nato ob vzhodni meji srezov Konjica in Mostarja do trojne meje srezov Mostarja, Stolca in Nevesinja. Potem drži meja ob vzhodni meji sreza Stolca, obsezajoča tudi ta srez. Na Jadranskem morju prehaja meja Neretljanski Pelješki kanal do državne meje na Jadranskem morju, obsezajoča tudi srez Korčulo brez občin Orebića, Kune, Janjine, Trpnja, ki ostanejo Zetski banovini.

Drinska banovina je omejena na zapadni strani do reke Save z označenimi mejami Primorske in Vrbaske banovine in naprej na severu po reki Savi do izliva reke Kolubare. Od izliva Kolubare do zapadne meje Primorske banovine — kota 2058 na planini Treskavici (vzhodna meja sreza Konica) — drži meja ob vzhodni meji srezov posavskega (Obrenovac), tamnavskega, kolu-

barskega (Mionica) in požeškega, obseza srez ljubiški prepuščajoča občine cvetaško, ladjeviško in tavniško v srezu ljubiškem Moravski banovini; dalje drži ob vzhodni meji srezov trnavskega in dragačevskega, potem ob vzhodni, južni in zapadni meji moraviškega sreza in naprej ob južni meji srezov ariljskega, zlatiborskega, višegrajskega, čajniškega, rogatiškega in sarajevskega, obsezajoča vse te sreze in občino Vranić iz sreza Foče v Zetski banovini in prepuščajoča Zetski banovini občine negbinsko, jasenovško, dragliško in jablaniško iz sreza zlatiborskega in mioško ter belobrdsko iz sreza višegrajskega.

Zetska banovina je omejena na severni strani z označeno južno mejo Primorske in Drinske banovine do trojne meje med srezi: dragačevskim, žiškim in studeniškim. Od te trojne meje do državne meje proti Albaniji drži mejna črta ob vzhodni meji srezov studeniškega, deževskega, mitroviškega, dreniškega in podrimskega, obsezajoč vse te sreze ter selo Cerje sreza žiškega v Moravski banovini, prepuščajoč pa Moravski banovini selo Bresnik sreza studeniškega. Dalje drži meja ob državni meji proti Albaniji do Jadranskega morja.

Dunavska banovina je omejena na južno-zapadni strani z označenima mejama Drinske in Savske banovine, na severni in severnovzhodni strani pa z državno mejo proti Madžarski in Romuniji do kraja, kjer prehaja ta poslednja na reko Dunav. Drži ob Dunavu do vzhodne meje sreza ramskega, se zavije na jug ob vzhodni in južni meji sreza ramskega, nato pa ob južnovzhodni meji sreza požarevškega, dalje ob vzhodni meji srezov: moravskega, lepeniškega, kragujevškega in gružanskega do Dulenskega Crnega vrha (kota 919) na Glediških planinah, od koder prehaja čez Krečan (kota 760) in Brzak (kota 822) na mejo Drinske banovine na planini Kotleniku pri Crnem vrhu (kota 768), obsezajoča občini Zakuto in Guberevac sreza gružanskega in selo Bajčetino sreza žiškega, prepuščajoča Moravski banovini občino Kušiljevo.

Moravska banovina je omejena na severni in vzhodni strani z državno mejo proti Romuniji in Bolgariji do južne meje sreja lužniškega (pri Deščanem kladencu). Od tam drži meja ob južni meji srezov lužniškega, niškega, dobriškega, prokupskega, kosaniškega, labskega in vučitrnskega, obsezajoča tudi te sreze, ter prehaja na trojni meji srezov vučitrnskega, gračaniškega in dreniškega na označene meje Zetske banovine. Dalje drži meja na sever ob označenih mejah Zetske, Drinske in Dunavske banovine.

Vardarska banovina je omejena na severu z označenima mejama Zetske in Moravske banovine, na vzhodu, jugu in zapadu pa z državno mejo proti Bolgariji, Grški in Albaniji.

Morebitna sporna vprašanja o podrobnih mejah poedinih banovin rešuje minister za notranje posle.

§ 2.

Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko se razglasi v »Službenih novinah«.

Na Bledu, dne 28. avgusta 1931., III. št. 49.719.

Aleksander I. s. r.

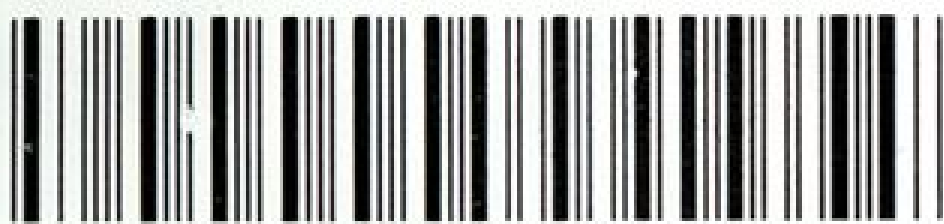
Predsednik
ministrskega sveta,
minister
za notranje posle,
častni adjutant
Nj. Vel. kralja,
armijski general
Peter Živković s. r.

Predsednik
ministrskega sveta,
minister
za notranje posle,
častni adjutant
Nj. Vel. kralja,
armijski general
P. R. Živković s. r.

Videl
in pritisnil državni pečat
čuvar državnega pečata,
minister pravde
Dimitrije V. Ljotić s. r.

COBISS. eE284

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000176857

V založbi tiskarne Merkur v Ljubljani

so izšle sledeče

leposlovne knjige:

Conan Doyle-Mulaček: **Pozna osveta.** Detektivski roman broš. Din 25.—, vez. Din 30.—

Jack London: **Morski vrag.** Roman broš. Din 20.—, vez. Din 30.—

Kreffft: **V oklopnjaku okoli sveta.** V dveh delih; vsak del broš. Din 20.—, vez. Din 26.—
oba dela skupaj broš. Din 40.—, vez. Din 46.—

Ouida: **Kneginja Zurova.** Roman broš. Din 30.—, vez. Din 35.—

Ouida: **Farnmor.** Roman broš. Din 28.—, vez. Din 35.—

Rudyard Kipling: **Knjiga o džungli** broš. Din 20.—, vez. Din 30.—

Razno:

Pravila naših delniških družb broš. Din 15.—

Dnevnik za babice broš. Din 4.—

Porodni izkazi broš. Din 1.—

Ob naročilu je poslati denar naprej in za odpravo in poštino še po 1 Din za izvod.

TISKOVINE

*vseh vrst: trgovske, uradne, reklam-
ne, časopise, knjige, večbar-
vni tisk hitro in poceni!*

TISKARNA MERKUR

LIUBLJANA, GREGORČIČEVA št. 23

Tel. 25-52. Telegram: Tiskarna Merkur.

V tiskarni Merkur
izhajajo med drugimi:

Službeni list

kraljevske banske uprave Dravske banovine

Jugoslovan

vsestransko informativen dnevnik s pestro vsebino; prinaša vsak dan ilustracije o vseh pomembnih dogodkih ter službene objave kr. banske uprave. Priporočljiv za objavljanje oglasov vseh panog gospodarstva. — Mesečno stane Din 20.—, posamezna številka pa Din 1.—

Trgovski list

strokovno glasilo za trgovino, obrt in industrijo. Izhaja trikrat na teden ter velja celoletno Din 180.—, mesečno 15 dinarjev.